Miten turvataan sosiaaliasiamiestoiminnan resurssit?
Kun maakunnille siirtyy kunnilta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu, niille siirtyy myös sosiaalihuollon asiakaslain ja potilaslain mukaiset velvoitteet sosiaali- ja potilasasiamiestoiminnan järjestämisestä. Maakunnan on järjestäjänä hoidettava lakisääteiset velvoitteensa (kuten nykyisin kuntien) ja varattava tehtävien hoitamiseen riittävät voimavarat.

Miten asiakas pääsee eroon huonoksi osoittautuneesta palveluntuottajasta henkilökohtaiseen budjetin perusteella annettavissa palveluissa?
Henkilökohtaisen budjetin perusteella asiakas voi valita haluamansa tuottajan ja myös halutessaan vaihtaa tuottajaa. Pidempikestoisissa palveluissa, kuten esim. asumispalveluissa on otettava kuitenkin huomioon sopimuksen irtisanomisajat.
Asiakas voi myös luopua henkilökohtaisen budjetin käytöstä, jolloin maakunnan liikelaitos vastaa palvelun tuottamisesta asiakkaalle muulla tavalla.

Joutuuko henkilökohtaisen budjetin saanut asiakas maksamaan itse palvelunsa, jos budjetti ei riitä palvelujen maksamiseen? Annetaanko budjetti vuodeksi ja voiko sitä tarkistaa?

Lakiehdotuksen 31 § vastaa osaltaan kysymykseen siitä, miten turvataan budjetin käyttö siten, että asiakas saa kaikki hänelle substanssilakien mukaan kuuluvat palvelunsa. Budjettia on arvioitava vähintään vuosittain sekä tarvittaessa muutettava sitä. Budjettia on lisäksi tarkistettava, mikäli asiakkaan elämäntilanne, olosuhteet tai avuntarve olennaisesti muuttuvat ja on tarkistettava myös kustannustason olennaisesti muuttuessa tai, jos sen suuruus ei vastaa asiakkaan palvelutarvetta. Muuttamista voi ehdottaa asiakas, asiakkaan lähiomainen tai muu läheinen henkilö, asiakkaan laillinen edustaja, palveluntuottaja tai maakunnan liikelaitos.

Maakunnan liikelaitos on ennen budjetin käyttöönottamista tehnyt palveluntarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman asiakkaan kanssa, joiden perusteella on tehty sosiaalihuollon palveluista ja budjetista hallintopäätös. Niiden perusteella palveluntuottajan pitää toteuttaa palvelut ja lain 51 §:n mukaisesti myös ilmoittaa ennakkoon liikelaitokselle sitoutuvansa päätöksen sisältöön ja muihin ehtoihin. Henkilökohtaisen budjetin päätöksessä olisi siis kirjattuna palvelukohtaisesti summa, joka kyseiseen palveluun on käytettävissä. Tämä turvaa sitä, ettei syntyisi tilanteita, joissa budjettia käytettäisiin siten, ettei sillä saada katettua niitä palveluja, joita sillä on tarkoitettu katettavan.

Esimerkiksi jos asumispalvelujen tuottaja ottaa henkilökohtaisen budjetin saaneen asiakkaan vastaan, tuottaja sitoutuu tuottamaan palvelut maakunnan ehtojen, asiakassuunnitelman ja henkilökohtaista budjettia koskevan päätöksen mukaisesti eli myöskin asumispalveluihin määritellyllä henkilökohtaisen budjetin arvolla.